

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

ГОД. I.

ИЗДАС

ТЕЧ. I.

ДМИТРИЙ ИОВАНОВИЧЪ.

Четвртакъ, 1. Октомб.

Число 27.

1842.

На смерть

Его Высокородія Господина

САВВЕ ТЮКЮЛІЙ

отъ Визеша и Кевермеша,

Свою права доктора, на всеучилищу пештанскомъ юрдичногъ факултета члена, унгарскихъ права закле-
тогъ адвоката, ц. советника, златне оструте вitezа, више славныхъ вармеја приседателя, великогъ и
щедрогъ мецената и покровителя сербскихъ муз, жаркогъ родолюбца, твердогъ столпа и словомъ угѣн-
чаногъ защника народности сербске, преминувшега у 88. години живота у Араду 21. Септ. 1842.

отъ

ЮАННА ПАЧИЧА,

ц. ц. Конь. 1. Капетана.

Цѣли, плачи, ядуй сербскій роде!

ТЮКЮЛІЯ САВВА Сербъ единъ
Векъ не живи! О прискорбие згоде!Племена отъ благородногъ сына —
ОНъ веъ ніе више! Съ НЫІМЪ сушили

Столпъ и подпоръ крѣпкій рода твогъ!

Многъ сирома ученикъ ГА жали

Благодѣя щедрогъ, единогъ.

САВВЕ ніе више?! Сиру тко ће

Госполюбно пребытие дат'?

Мужа славногъ, безсмертиога что ће

У будуще име задержат'?

Милосердна то су М' заведея,

Вел'кодушногъ сердца райный вервъ,

Богата МУ основа снабдѣя

Кажу свѣту, да є Сербинъ первъ!

Славолюбя презреъвъ ОНЪ суету —
Ние хтѣо да с' разтруби гласъ,
Да МУ с' вѣнцы заглуте и плету
Благодарихъ отъ сродника нась:
Молчно добра силна чиню е,
Богатъ щедромъ рукомъ даръ
Роду свое благъ ОНЪ дѣлю е;
Смѣрности ГА грѣло е жаръ.

Вы питомцы у церно се вите!
Вѣль неживи благъ вашъ питатель.
Преселѣна у небо ГА зритъ,
Човечества гдѣ єе пріятель
Награжденѣ добытъ отъ Вышига —
К'о блаженства вѣчногъ участникъ.
Знате л' отца кога щедріега,
Неразрушимъ здатъ МУ памятникъ? —

Благородно ТЮКЮЛИНО племе
Члена дичногъ губи, све а родъ.
Съ милостиюмъ доблести е сѣме
Сѣло: Боже дай полезный плодъ! —
Роде сербскій ты с' у церно зави:
„Лака земля, вѣчна МУ память!“
Садъ возопи; незавимомъ САВВИ
Памятникъ и спѣши поставлятъ.

Памятнимъ МУ вѣковѣчный здаймо
Благодаримъ сердцамъ у нашимъ;
Вел'кодушно подраженѣ чаймо —
Повѣрюю Сербомъ и вышымъ.
Благородство наше чувства блага
Пита юще сердца племеногъ:
Твердитъ ихъ єе воля, щедра снага
Благостойность общу рода свогъ!!

ІУСТИНЪ ИМПЕРАТОРЪ И НЬГОВА ПОРОДИЦА

или

ШТОГОДЪ ЗА СЕРБЛЬ. (продужено)

Почетакъ владе великомъ овогъ у по-
вѣстницы Императора бью е мутанъ и од-
веѣть труданъ. Онъ е ненависть народа, а
нароично великаша съ тимъ на себе навукао,
што се са прекрасномъ, но и обще позиа-
томъ блудницомъ Феодоромъ, — коя се
пре тога, простогъ рода будући, као Ак-
трисса игранѣмъ на театру занимала, и съ ко-
јомъ е онъ юнти као Цатрікій позианство

имао, таки, како е царемъ постао, —
вѣнчати дао. Феодора е сильно втеченіе у сва
правителственна дѣла имала; ово га е пакъ
у почетку тако мерзкимъ кодъ народа учило,
да е мало оскудѣвало, што у петой
години свогъ царствования збогъ несмысленны
безсрамне ове женштине поступака, коя му
е сву славу помрачавала, наводећи га често
лукавымъ своимъ притворствомъ на найска-
реднія дѣйствія, — съ трона низвергнутъ
быо ни е. Позната подъ именемъ Ісаура,
илити плаветна и зелена партая подигнеше
противъ нѣга. Бунтовници лѣта 532. запале
Константінополь, нападиу га оштро, и онъ
е веѣ готовъ бью бѣгствомъ себе спаси.
У крайній овой нужди и тесноћи притече
му на помоћь неустрашима отважностисте
Феодоре, коя се у свой своей дражести бес-
нууюћемъ народу као волшебница какова по-
јави, и краснорѣчіемъ га своимъ ублажи; и
непоколебима вѣрностъ храброгъ Веліза-
рія *), найискусніє за оно време вожда.
Овай управъ онда нападне са себи подчинѣ-
номъ войскомъ на противну партую, кадъ
е ова Хіппатія, сестрића цара Анастасія, Ім-
ператоромъ прогласила, и до ноге ю побије.
Утишаной овымъ начиномъ буни, коя е не
само велико крвопролитіе проузроковала,
но и веѣчу часть Константіонополя у пепео
претворила, поврати се держави необходимо
нуждній миръ. Садъ се строго накажу бун-
товници, а съ тимъ се конечно у пропasti
Іустініану одвеѣ опасна Ісаура партая.

Потресомъ овымъ искушенъ, и на болѣ
умствованѣ приведенный Іустініанъ, савъ се
держави посвети, и о обновленію и воспостав-
ленію римске тада одвеѣ клонуте и по-
колебане Империје радити почне. Ко произве-
денію ове нѣгове намѣре, много су содѣй-
ствовали славни нѣгови военачалници Велі-
заріј и Нарсісъ. Первый е Персіане у вы-
шимъ биткама тако потукао, да су ови,
уступивши све отете провинције, лѣта 556. —

*) „Белицариј = Белый Заріј?“ У.

петдесетогодиший миръ оть Іустініана испросити привућени были; притомъ побѣдіо є онъ Вандале, и повратіо Шпанію и Сицилію римской Імперії; другій є пакъ уничтожію источы Гота державу у Италіи, и у вышімъ сраженія побѣду є одержао надъ Алеманними и Франкими. Осигурану оваковимъ начиномъ са свію страна бывшу миру, обрати садъ Іустініанъ вниманіе свое и на внутренѣ державе недостатке. Ови су се понаївыше у одѣліе правосудія увукли были. Закони, кои саставляю моћне стубове сваке державе, тако су заплетени и умотани были, да се о исправленію нызовомъ озбильски мыслити морало. Онъ дакле избере 10. искусны, и у струки законодавства одвећь вичны правдослова, коима подъ предводителствомъ упосланогъ у овомъ дѣлу Требоніана наложи, указе царске, зачене одъ Адріана до нѣга, у общиј еданъ законникъ (codex) сабрати. Овому су слѣдовале пандекте, наставленија и новелле, изъ кои се потомъ тѣло граждански права саставило.

(коначъ слѣдує)

ПЕРРИНА.

(коначъ)

Робертъ скочи, да се гдѣгодъ склони, не што бы се непріятеля бояо, него што є любезну дѣвойку заштедити хтѣо, да жалостно позорѣ своимъ очима невиди.

Онъ є врло слабъ био! ... Са свимъ одма клоне и наслонисе на отворенъ заклопацъ одъ старогъ сандука.

„Ту у нутра,“ рекне Перрина у сртномъ страху, и склони любезника у малый тай азиль, кои брзо затвори. Сандукъ є био растовъ; и никакве рупице у нѣму не быша, да бы могла свѣтлость ил' зракъ улазити; уплашена дѣвойка піе се ни сѣтила тога, да у томъ узкомъ, одсвуда затвореномъ мѣстанцу човекъ ни петь минута издржати неможе, да се неугуши.

Садъ уђе отацъ. — Онъ є спазіо, како є Перрина брзо ключъ заврнула. —

„Ахъ!“ рекне „опеть те овде видимъ. Ты то радишъ, кадъ мене нема кодъ куће, да гледећи у то, што є унутри, срце ти јошь већма пуца.“

„А шта є то унутри?“ продересе Роландъ, куцнувши неколико пута кундакомъ одъ карабина по сандуку.

„Ништа, ништа,“ прихвати Перрина пребледивши, „вѣнчана моя хальина, и бѣло цвѣће, кое бы носила, да“

„Да, да!“ рекне Роландъ, и набере прне густе обре, „знамъ већь шта ћете да кажете. Но кадъ сте садъ башь тай вашъ накитъ прогледали, кажите намъ, ћели јошь онако бѣо, кошто є и био? Три црвене флеке насрѣдъ руже, вели моя баба, значе скоро удовство; а ѓдна само прна флекица на бѣломе вѣнцу невѣсте показує, да є избранъ младоженя піе достояњ.“

„И мора быти тако!“ рекне отацъ потврђуюћи пророчтво „кадъ мирно и добро дѣвойче за одшадника пође. Перрино, ты већь морашъ нѣга заборавити; види овде Роланда: то ти є ђувегіја. Одсадъ ни найманъ о вѣнчаню са Робертомъ да немыслишь.“

За овимъ рѣчма особито се шушканѣ у сандуку чу, и слабъ, но срце раздирућій гласъ. Само є Перрина то чула. Скочи да сакривеногъ войника одкріе; — помысди му мора злобити згрози ю.

Но опеть се задржи; Роландъ рекне:

„Робертъ! Тога су башь данасть на смрть осудили; ала да се само врати...“

„Неће се тай више вратити,“ рекне старапъ; „мати му є одъ туге за нѣмъ свиснула, а отацъ га є проклео.“

За тимъ опеть се чу она чудновата луна по сандуку, но слабіја и дужа него пре; тако є било, као да какавъ загушений последнији путь уздану.

„О Боже! Избавите га!“ викне Перрина.

Хтѣде сандукъ отворити; но ключъ у брави запне, а она се съ тимъ утѣши, мы-

слећи да је Роберту добро, па нежели изједицисе.

„Избавите га! Избавите!“ подсмеђвао се у Роланду. „Вы небы другче говорили, и кадъ бы онъ овде на усты могъ карабина стояо.“

Съ тимъ рѣчма стане неколико корачаи натрагъ, па управи карабинъ на старый сандукъ.

Перрина врискне.

„Немойте ю тако плашити“, рекне отацъ; а ты се умири, мое дѣте! Баруть є скупъ; болѣ се може у битки употребити, него да се на вѣичане хальине и прѣтрове просипа!“

Јошь є нещто съ Роландомъ шаптао; но опеть є Перрина разумѣла ове рѣчи: — „и, — скоро ће за васъ бѣло то цвѣће носити.“

После тога обадвица оду.

Перрина остане сама; сандука заклопацъ одскочи ...

Сада се више него три дрвене флеке на бѣломъ вѣнцу невѣсте покажу.

Као што є Роландъ прорицао, заиста є знакъ удовства было.

ДОМАЋЕ ВѢСТИ.

Родолюбиви принесци на фондъ школскій подъ руководствомъ депутатије находећи се.

У готовомъ новцу б. вр.

Паво Бешлић 40. фр. Јованъ Живковић 40 фр. Димитриј Петровић 20 фр. Симо Сорић 10 фр. Аћимъ Вуић 20 фр. Стефанъ Максимовић 100 фр. Никола Месаровић 20 фр.

Изъ Пеште. По гласу тестамента покойнога г. Савѣтиника Тюкюл є универсални наследникъ свега његовогъ имани є заведеније у Пешти за ученике младежь, које стои подъ управљањемъ Матице Србске. На тай конакъ Матице Србске є у државной 26 т. м. сѣдинци опредѣлила троицу одъ свои членова, који су у Арадъ већъ отишли, да тестаментъ екsecекираю.

Листъ овай излази два пута у седмици, свакога Четвртка и Недеља, Четврткомъ на по табака съ обрањомъ иошива, а Недељомъ на читавомъ табаку. — Предплатити се може на свакој ц. кр. пошти съ полгодишњомъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештанце 4 фор. 36 кр. ср., и у експедицији Пештанско-Будимскогъ Скоротече, находећи се при учредничству у Пешти у Бедемской улици (Bastei Gasse) №г. 349.

Изъ Карловаца 28 т. м. Данасъ є торжествована инаугурација нашегъ новоизабљеногъ Архиепископа и Митрополита.

Изъ Пеште. Цѣна ране на овдашијој плаџи 29 т. м. ће је слѣдећа: једанъ пештански меровъ пиштице 7—8½, наполице 5½—6½, ражи 4½—5, јечма 4—4½, зоби одъ 3—3½ кукуруза 5—5½ фр.

ПУТЬ ПО СВѢТУ.

Бура съ тучомъ помешана, коя є 24 Јула о. г. у Шофаплю, једной французской варошици бѣсчила, досадъ јошь нечуvenо разорене учнила є. Више одъ 30 кућа, између који је једно трокатно велико здание, у којемъ є знаменита фабрика устроена ће, тако є съ лица земље изчезло, да камень на камену остао ије. Раствори, одъ 30—40 стопа дугачки, више минута су се у зраку окретали. Туча, коя є као кокошије је круни падала, 60 людји, и у полу више одъ сто комада различите марве утукли є.

Рускиј царь увѣрившись се, да є заведеније штедљиве касе за цѣво народъ одъ велике користи, заповѣђио є такове у свомъ царству установити, и подъ заштиту министерјума метнути

СМѢСИЦЕ.

Њекиј Валтеръ туки љукогъ Исака Гобла за дугъ одъ 10 талира. Обтуженикъ призна дугъ, но рекне да га неможе изплатити, будући неима. „Имате краве.“ — „Я истину живимъ одъ двѣ краве, али те нису мое.“ „Како то?“ — „Я иј јошь изплатио иисамъ; дакле ни су мое.“ — „Вы имате кола и једногъ коња.“ — „Истина, но то ије мое: кола самъ добио на послугу, а коњ ми позаймio братъ.“ — „Вы тргујете са старежомъ?“ — „Да-богме, али не на мой рачунъ; и купуемъ и продавајемъ за Г. Редклифа.“ „Имате ли дѣце?“ — „Я немамъ; сва она, што су ми у кући, могъ су брати.“ — „Али баремъ имате жену.“ — „Имамъ једну жену, али то моя ије.“ — „Јошь никадъ ни самъ видио безсромнега дужника одъ васъ,“ рекне найпосле судија. „Чуйте ме добро — имали вы шта властитога, неимали — ако до мѣсецъ дана дугъ неизплатите, то ћете добити обиталиште, кое такођеръ ваша властитост је.“ —

НОШИВО.

(съ образомъ ч. 11.)

Шеширни одъ свиле съ перфомъ и чинкама. Халчине одъ гросъ де напле и кажимира съ гайтаны. Кришичи одъ свиле съ гайтаны.